

Nr. 441.

Kungl. Maj:ts nåd. proposition till riksdagen med förslag till lag om inskränkning för viss tid i rätten att överlåta fast egendom m. m.; given Stockholms slott den 14 maj 1918.

Under återopande av bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

- 1) lag om inskränkning för viss tid i rätten att överlåta fast egendom samt
- 2) lag om tillfälliga åtgärder till förekommande av skövling av skog å fastighet i enskild ägo.

Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnestädse välbevågen.

GUSTAF.

Eliel Löfgren.

Förslag

till

Lag

om inskränkning för viss tid i rätten att överlåta fast egendom.

1 §.

Den, som genom köp, skifte eller gåva åtkommit fastighet, må ej innan fem år förflutit från det lagfart söktes å hans fång avhända sig samma fastighet, med mindre godkännande av överlåtelsen vinnes på sätt här nedan sägs.

Denna lag äger icke tillämpning i fråga om fastighet inom det för bebyggande planlagda området i stad eller å sådan ort på landet, där den för städerna gällande ordning för bebyggande skall iakttagas, eller eljest å tomt, upplagsplats, utmål för vattenfall, område för fabrik eller dylikt eller å annan fastighet än nu nämnts, där dess taxeringsvärde året näst före överlåtelsen eller, om sådan uppskattning för det året icke finnes, köpeskillingen för densamma vid senast lagfarna köp icke uppgick till tiotusen kronor; eller beträffande fastighet, som av överlåtaren förvärvats medelst inrop å exekutiv auktion eller från konkursbo; eller

i avseende å överlåtelse, som sker från eller till kronan, stad eller annan kommun, municipalsamhälle eller stiftelse eller från eller till aktiebolag eller förening, som erhållit statslån från egnahemslånefonden; eller å avtal, som slutes mellan skyldemän i rätt upp- och nedstigande led eller syskon eller mellan ett syskon och det andras avkomling.

Ej heller äger denna lag tillämpning i fall, då tillstånd att förvärva fast egendom skall sökas enligt annan författning.

2 §.

I fall, då för överlåtelse av fastighet särskilt godkännande erfordras efter vad i 1 § sägs, må ej heller del av fastigheten överlåtas utan att sådant godkännande vinnes.

3 §.

Vill någon vinna godkännande av överlåtelse i fall, då sådant enligt denna lag är erforderligt, göra därom, med bifogande av överlåtelsehandligen, ansökning hos Konungens befallningshavande inom tre månader från det överlåtelsen skedde. Försittes den tid eller varder sökt godkännande icke beviljat, vare överlåtelsen ogill.

Över Konungens befallningshavandes beslut i ärende, som nu sagts, må klagan föras i den ordning, som för ekonomimål i allmänhet är stadgad.

Är i enlighet med vad i denna paragraf sagts frågan om överlåtelsens giltighet ännu ej avgjord, skall beträffande lagfart anses möta sådant hinder, som avses i 10 § av förordningen den 16 juni 1875 om lagfart å fång till fast egendom.

4 §.

Förekommer skälig anledning till antagande, att överlåtaren förvärvat fastigheten i huvudsakligt syfte att bereda sig hastig vinst genom avverkning av skog, avyttrande av gröda, fastighetens uppdelning i smärre lotter eller dylikt, må ansökning, som i 3 § sägs, bifallas allenast när med visshet antagas må, att den, å vars förvärv godkännande sökes, komme att väl hävda fastigheten, eller när eljest synnerliga skäl finnas för bifall till ansökningen.

5 §.

Närmare föreskrifter rörande den utredning, som må erfordras för Konungens befallningshavandes prövning i ärende, varom i denna lag stadgas, meddelas av Konungen.

6 §.

Genom denna lag sker ej ändring i vad i lag är stadgat om domstols samtycke såsom villkor för försäljning av fast egendom.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i Svensk författningssamling, och gäller till den 1 januari 1924. Den äger tillämpning jämväl i fall, då överlåtaren förvärvat fastigheten före lagens ikraftträdande men icke dessförinnan sökt lagfart å sitt fång, dock att, därest överlåtarens fång skett före den 1 februari 1918 samt lagfart därå sökes senast å den allmänna rättegångsdag för lagfartsärenden, som infaller näst efter lagens ikraftträdande, eller, om tiden för lagfart då ännu icke var utlupen, inom den tid från fånget, som för lagfart är stadgad, lagen icke skall tillämpas. Har överlåtarens fång ägt rum före den 1 januari 1924 samt överlåtelse av fastigheten eller del därav varit underkastad bestämmelserna i denna lag, skall densamma tillämpas å sådan överlåtelse, ändå att den sker först efter sist nämnda dag.

Förslag

till

L a g

om tillfälliga åtgärder till förekommande av skövling av skog å fastighet i enskild ägo.

1 §.

Å fastighet i enskild ägo, belägen inom område, där lagen angående vård av enskildes skogar är tillämplig, må avverkning av ungskog ej ske annorledes än genom för beståndets utvecklig ändamålsenlig gallring, så framt ej skogsvårdsstyrelsen med hänsyn till skogens tillstånd och beskaffenhet finner skäligt medgiva, att avverkning sker under annan form.

2 §.

Har fastighet, som i 1 § avses, efter den 31 januari 1918 genom köp, skifte eller gåva övergått till annan än föregående ägarens skyldeman i rätt upp- och nedstigande led, syskon eller syskons avkomling, må ej heller annan avverkning av skog än enligt 1 § är i fråga om ungskog medgiven äga rum å fastigheten tillhörande område, därest den strider mot grunderna för god skötsel av beståndet eller marken; dock att vad sålunda stadgats icke skall gälla beträffande avverkning på grund av upplåtelse, som skett före nyssnämnda dag.

Avverkningsrätt, som efter den 31 januari 1918 upplåtits till skog å fastighet, varom ovan skils, skall, ändå att fastigheten icke efter sagda dag överlåtits till annan ägare, vara underkastad den inskränkning, som i första stycket av denna paragraf är stadgad för det fall, varom där är fråga.

3 §.

Vad här ovan stadgas skall ej utgöra hinder för avverkning å område, som är att hänföra till inägor, eller å sådant område i hagemark, som erfordras till betesmark för fastigheten eller därmed sambrukad fastighet samt på grund av markens beskaffenhet är till betesmark lämplig, ej heller för marks uppodling till trädgård, åker eller äng eller användande till byggnadstomt eller annat likartat ändamål.

4 §.

Sker avverkning i strid mot ovan givna föreskrifter, äger skogsvårdsstyrelsen meddela förbud att å den fastighet, varå avverkningen ägt rum, eller viss del därav utan skogsvårdsstyrelsens tillstånd verkställa avverkning av skog för annat ändamål än fastighetens eller därmed sambrukad fastighets oundgängliga husbehov.

Innan sådant förbud meddelas, skall fastighetens ägare samt, där avverkningen verkställts av annan, jämväl denne beredas tillfälle att yttra sig i ärendet; äge ock skogsvårdsstyrelsen inhämta utlåtande från i lantushållning sakkunnig person eller nämnd såsom lantbruksingenjör, länsagronom, jordbrukskonsulent eller odlingsnämnd, där sådant av förhållandena påkallas.

Förbud, som nu sagts, skall utan hinder av besvär genast träda i kraft.

5 §.

Den, som icke åtnöjes med skogsvårdsstyrelsens beslut, varigenom förbud mot avverkning meddelats eller sökt tillstånd till avverkning vägrats, äge att däröver hos Konungens befallningshavande anföra besvär. Rätt till klagan över sådant beslut vare ej till viss tid inskränkt.

Påkallar klaganden undersökning på marken eller finner Konungens befallningshavande eljest sådan undersökning vara av nöden, förordne Konungens befallningshavande en skogsstatens tjänsteman att med biträde av två ojävige gode män, vilka av förrättningsmannen utses bland dem, som till ledamöter i ägodelningsrätt eller gode män vid lantmåteri-förrättning valde äro, verkställa undersökningen och däröver avgiva redogörelse.

Över Konungens befallningshavandes beslut må klagan hos Konungen föras i vederbörande statsdepartement i den ordning, som för ekonomimål i allmänhet är stadgad.

6 §.

Kostnaden för undersökning, varom i 5 § andra stycket förmäles, skall utgå av medel, som av skogsvårdsstyrelsen förvaltas, men kan genom Konungens befallningshavandes slutliga beslut åläggas klaganden, om han undersökningen påkallat.

7 §.

Sker avverkning i strid mot meddelat förbud, straffes den, som förbudet överträtt, med böter från och med tjugufem till och med femhundra kronor, och skall det avverkade virket, där det ligger kvar inom området för avverkningen eller, om det är bortfört, fortfarande är i avverkarens besittning, tagas i beslag och dömas förbrutet. Undgår dylikt virke beslag, är den, som låtit verkställa avverkningen, skyldig att utgiva ersättning med belopp, motsvarande värdet av samma virke. Har efter avverkningen förbudet blivit genom utslag, som äger laga kraft, upphävt, må icke virke dömas förbrutet eller ersättning utdömas, som här är sagt.

Innefattar avverkning, varom här är fråga, förbrytelse mot allmänna strafflagen, skall vad förut i denna paragraf är stadgat ej vinna tillämpning; dock skall delägare i samfälld skog eller mark, som vid överträdande av avverkningsförbud tillika missbrukat sin rätt i samfälligheten, hava förverkat vad å honom belöper av det avverkade virket samt, där hans andel i virket undgår beslag, därför utgiva ersättning efter ty här förut är sagt.

8 §.

Kronobetjante så ock de till skogsvårdsstyrelsens biträde anställda tjänstemän äga lika behörighet att åtala överträdelser av meddelat avverkningsförbud samt att med beslag belägga virke, som skall anses förbrutet.

Varder ej inom trettio dagar, från det beslaget skedde, åtal i laga ordning anställt, vare beslaget förfallet.

9 §.

Virke, som enligt denna lag dömes förbrutet, skall av åklagaren försäljas å offentlig auktion, så kungjord som om auktion å utmätt lös

egendom är stadgat. Begär, innan frågan om virkes förverkande slutligen prövats, virkets ägare, att försäljning skall ega rum, eller finner, på anmälan av åklagare, överexekutor, att fara är för virkets förstörelse eller att kostnaden för dess förvarande skulle bliva större än skäligt är, förordne överexekutor, att virket skall säljas i den ordning nyss sagts; och skall i ty fall virkets ägare, där han är känd och inom riket boende, eller, där han bor utom riket men inom riket har känt ombud, som äger för honom mottaga stämning och avgiva svaromål, ombudet genom åklagarens försorg bevisligen underrättas om auktionen minst åtta dagar innan den hålles. Anmälan av åklagare, varom här ovan sägs, skall vara åtföljd av fullständig, av två trovärdige män styrkt förteckning, utvisande virkets mängd och beskaffenhet.

10 §.

Böter, som enligt denna lag ådömas, ävensom genom försäljning av förbrutet virke uppkommen behållning och enligt 7 § utdömd ersättning för virke, som undgått beslag, fördelas lika mellan skogsvårdskassan i det landstingsområde och skogsaccisfonden i den kommun, där avverkningen ägt rum.

Försäljes i beslag taget virke innan det dömts förbrutet, skall, till dess frågan härom blivit slutligen avgjord, försäljningssumman ned sättas i riksbanken på sätt särskilt är stadgat; och skall om sådana medels insättning i bankinrättning vidare gälla vad i 160 § utsökningslagen sägs.

11 §.

Saknas medel till fulla gäldandet av böter, vartill någon enligt denna lag fälles, skall förvandling ske enligt allmänna strafflagen.

12 §.

Genom denna lag sker ej ändring i vad lagen angående vård av enskildes skogar innehåller om åtgärder till återväxtens betryggande, dock att förbud mot avverkning, som där avses, icke skall meddelas i fall, då skogsvårdsstyrelsen meddelat sådant förbud efter ty i 4 § här ovan sägs. Såvitt de i nämnda lag i övrigt meddelade bestämmelser

strida mot föreskrifterna i denna lag, skola samma bestämmelser icke tillämpas.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift från trycket utkommit i Svensk författningssamling, och gäller till den 1 januari 1924.

---

*Utdrag ur protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför
Kungl. Maj:t i statsrådet å Stockholms slott fredagen den
26 april 1918.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden PETERSSON,
SCHOTTE,
PETRÉN,
NILSON,
LÖFGREN,
RYDÉN,
UNDÉN,
THORSSON.

Efter gemensam beredning med chefen för jordbruksdepartementet anmälde chefen för justitiedepartementet statsrådet Löfgren

1:o) riksdagens skrivelse den 31 maj 1916 angående åtgärder till hämmande av genom handel med jordegendom uppkommande vanhävd å sådan egendom m. m.,

2:o) ett av militieombudsmannen Axel Östergren och professorn Nils Wohlin i egenskap av inom justitiedepartementet, jämlikt nådigt bemyndigande, tillkallade sakkunniga, den 8 april 1918 avgivet förslag till lag om inskränkning för viss tid i rätten att överlåta fast egendom;

3:o) ett av samma sakkunnige samma dag avgivet förslag till lag om inskränkning för viss tid i rätten att erhålla ägostyckning och verkställa jordavsöndring i södra och mellersta Sverige,

4:o) ett av samma sakkunnige i förening med byråchefen frih. T. W. Hermelin i egenskap av särskilt tillkallad sakkunnig den 15 april 1918 avgivet förslag till lag om tillfälliga åtgärder till förekommande av skövling av skog å fastighet i enskild ägo;

5:o) ett inom justitiedepartementet utarbetat utkast till lag om inskränkning i rätten att överlåta vissa egnahemslägenheter och belasta sådana lägenheter med inteckning;

6:o) ett inom justitiedepartementet utarbetat utkast till kungörelse med vissa bestämmelser att lända till efterrättelse vid upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar enligt kungörelsen den 17 oktober 1913; samt

7:o) ett likaledes inom justitiedepartementet utarbetat förslag till kungörelse om ändrad lydelse av mom. 8 och 9 i kungörelsen den 13 juli 1908 angående förändrade allmänna villkor och bestämmelser för den av staten utövade egnahemslänerörelse.

Härefter anförde föredragande departementschefen:

»I det tal, varmed Eders Kungl. Maj:t öppnade årets lagtima riksdag, förklarade Eders Kungl. Maj:t sin avsikt vara att förelägga riksdagen förslag till åtgärder såväl till befrämjande av livsmedelsproduktionen som till stävjande av den med kristiden sammanhängande oskäligen prissfördyringen. Åtskilliga åtgärder ha också av Eders Kungl. Maj:t i dessa hänseenden föreslagits riksdagen. Ännu en grupp av förslag torde jag nu få underställa Eders Kungl. Maj:ts prövning, nämligen beträffande den för landets produktionsförmåga vädliga, osunda spekulationen i jord- och skogsegendom.

Det kunde vid den första prövningen av de olika möjligheterna att i detta hänseende ernå ett effektivt resultat förefalla, som om den närmast liggande och bästa åtgärden att förhindra sådan spekulation låge i en vidgad vanhävdslagstiftning, även om denna med hänsyn till de särskilda förhållandena under rådande kristid endast kunde erhålla en provisorisk karaktär. Redan i slutet av föregående år hade jag också låtit inom justitiedepartementet utarbeta förslag till provisorisk utsträckning till landet i dess helhet av de för vissa delar därav gällande bestämmelserna i berörda avseende, varjämte föreslagits att ytterligare skärpa berörda bestämmelser för att förekomma vanhävd av jord. Detta förslag blev emellertid bestämt avstyrkt av produktionskommittén. Frågan om åvägbringandet av en allmän vanhävdslag av permanent natur är åter synnerligen vittutseende, och den utredning därom, vartill förberedande åtgärder redan vidtagits, kan icke beräknas bliva avslutad i sådan tid, att därpå grundade förslag skulle kunna föreläggas den nu samlade riksdagen till antagande. Härvid bör särskilt komma i betraktande önskvärheten av att kunna bygga ett förslag till mera stadigvarande lagstiftning på den utredning, som sedan någon tid pågår beträffande verkningarna av den

s. k. norrländska vanhävdslagstiftningen; och denna undersökning kan icke förrän om någon tid väntas vara avslutad.

Med anledning härav har jag för närvarande inskränkt mig till att, för efterkommande av riksdagens i ovan omförmälda skrivelse uttalade begäran, låta utarbета förslag till vissa provisoriska åtgärder, direkt inriktade på att förebygga osund jordspekulation och skogsskövling. För detta ändamål har jag låtit inom departementet utarbета ovan anmälda förslag.»

Efter att hava anmärkt, att de förut angivna sakkunnige till de under n:ris 2—4 anmälda lagförslagen utarbetat såväl allmänna som speciella motiv, samt att nämnda allmänna motiv såsom bilaga A och samtliga nu anmälda författningsförslag såsom bilaga B—G skulle fogas vid detta protokoll, de under n:ris 2—4 anmälda i förening med därtill hörande specialmotiv, lämnade föredragande departementschefen en redögörelse för författningsförslagens innehåll och anförde därefter vidare:

»Över de nu under n:ris 2—4 anmälda lagförslagen och därtill fogad specialmotivering ha av vissa myndigheter jämlikt nådig remiss avgivits yttranden, nämligen över de under n:ris 2—3 anmälda lagförslagen av lantbruksstyrelsen, över det under n:r 3 anmälda lagförslaget av lantmäteristylelsen samt över det under n:r 4 anmälda av domänstyrelsen.

Lantbruksstyrelsen anför i sitt yttrande följande:

»Erfarenheten från senare tider, särskilt de sistförflutna åren, har på otvetydigt sätt givit vid handen, att de snart sagt obegränsade och okontrollerade möjligheter, vilka i vårt land föreligga beträffande förvärv och försäljning samt styckning av jordbruksfastigheter, medföra mycket stora olägenheter. En handel med jordbruksegendomar, särskilt sådana med skogstillgångar av ett eller annat slag, ofta nog bedriven av spekulanter, vilkas enda intresse av jordförvärvet är den pekuniära vinsten vid en blivande realisation av fastigheten, skogstillgången, lösöre o. s. v., har uppstått och tagit en omfattning, som ur allmän synpunkt är allt annat än önskvärd. Äganderätten till jord, som sedan urminnes tider befunnit sig i verkliga jordbrukares händer och förty blivit efter tidens och ortens sed åtminstone försvarligt hävdad, överföres sålunda ej sällan helt plötsligt å personer, vilka ofta nog sakna både vilja och förmåga att på ett fullgott sätt fortsätta jordbruksdriften. Jordbruket skötes endast nödtorvtigt — stundom ej alls — dragarnas antal minskas, kreatursbesättningarna skingras och intet eller föga åtgöres för uppehållande eller ökande av jordens växtkraft, allt i avvaktan på ett lämpligt tillfälle att avyttra fastigheten i fråga. Att jordbrukets produktionsförmåga under sådana

*Lantbruks-
styrelsens
yttrande.*

förhållanden hastigt nedgår, behöver här ej framhållas, likasom ej heller den under rådande förhållanden påtagliga fara för vår folkförsörjning, som måste uppstå, om här vidrörda missförhållanden få alltjämt ostört och i ständigt tilltagande omfattning fortgå.

Även beträffande det sätt, varpå styckning av jordbruksfastigheter visat sig kunna äga rum, hava särskilt under de senare åren befogade anmärkningar kunnat göras. Uppdelningen har många gånger skett utan att nödig tillsyn ägnats åt, att de efter rådande förhållanden bästa möjliga betingelser beretts för bedrivande av ett rationellt jordbruk å de nybildade jordbruksenheter, och exempel saknas icke på, att sådana styckningar verkat direkt nedsättande på egendomens i fråga totala förmåga av produktion av livsmedel. Samtidigt torde det mången gång kunna sättas i fråga, huruvida det ur nationalekonomisk synpunkt kan anses riktigt att såsom nu stundom sker splittra och i ett flertal brukningsdelar uppdelade väl organiserade samt med lämpliga och tillräckliga åbyggnader försedda egendomar.

Vidare torde förtjäna anföras att, då styckning av jord sålunda skett utan nödig hänsyn till andra omständigheter än säljarens bekvämlighet och ekonomiska fördel, köparne av de nybildade självständiga jordbruksfastigheterna i betraktande av dessas lämplighet ej sällan fått betala ett pris, som ej stått i rätt förhållande till deras verkliga värde.

En följd av de snart sagt obegränsade möjligheter, som sålunda förelegat och allt fortfarande föreligga vid en hänsynslös och okontrollerad handel med jord, har också blivit, att prisen å jordbruksfastigheter och särskilt å sådana med någon skogstillgång stigit i hög grad, vilken omständighet i sin tur mycket försvårat åtkomsten av jord för dem, vilka velat förskaffa sig sådan för att därå driva jordbruk — ett ur såväl social som folkpolitisk synpunkt betänkligt förhållande.

De två remitterade lagförslagen åsyfta att råda bot för ovan sagda missförhållanden. Visserligen har Lantbruksstyrelsen till följd av tidens knapphet ej haft tillfälle ingå i någon detaljprövning av de olika förslagen ur de intressens synpunkt, som Lantbruksstyrelsen har att bevaka, men Styrelsen vill dock framhålla, att den allmänna syftningen av förslagen fullständigt av Styrelsen gillas, därvid Styrelsen emellertid anser sig till en början höra erinra, att ett kraftigt ingripande mot de här ovan relaterade olägenheterna i deras mest betänkliga former torde vara möjligt endast under förutsättning av att köparens rätt att disponera över hemmans skogstillgång i någon mån göres beroende av sakkunnig kontroll från det allmännas sida, vilket å sin sida torde kräva kompletterande lagbestämmelser utöver de här föreslagna.

Vidare vill Styrelsen framhålla de svårigheter, som måste uppstå därigenom, att handläggning av de ärenden, som i lagförslagen beröras skulle tillkomma ett flertal lokala myndigheter, varigenom följden måste bliva, att olika rättstillämpningar inom olika delar av landet kunde komma att uppstå, samt att önskligt hade varit att en sakkunnig central organisation kunnat bildas för handhavandet av dessa ärenden. Då emellertid detta önskemål icke lär kunna i en hast vinnas och angeläget är att en lagstiftning i ämnet så fort som möjligt kommer till stånd för att förebygga de under krigstiden stegrade vådorna av det överklagade tillståndet och då lagstiftningen i fråga således måste anses hava endast en provisorisk karaktär, har Lantbruksstyrelsen ansett sagda omständighet icke böra utgöra hinder mot lagförslaget genomförande, för så vitt detta efter slutlig granskning av desamma eljest böra ske.»

*Lantmäteri-
styrelsens
yttrande.*

I lantmäteristyrelsens yttrande andrages efter en redogörelse för de av styrelsen i ärendet infordrade yttranden från första lantmäterna i de län, där nu gällande lag om inskränkning i rätten att erhålla ägostyckning icke äger giltighet:

»Uti motiven till ifrågavarande förslag framhålles, att styckning av större egendomar kan sägas vara en företeelse på både gott och ont. I samma mån som så är fallet och då en lagstiftning i den riktning förslaget innebär under alla förhållanden medför ett hämmande av och tidsutdräkt med genomförande av jorddelningar, är det givet, att vad sålunda sagts om styckning även kan sägas om den ifrågasatta lagstiftningen. Då emellertid av första lantmäternes yttranden otvetydigt framgår, att här och var inom landet avsevärda missförhållanden hava framträtt, och härtill kommer, att det icke saknas anledning för antagande att dessa eller liknande för framtiden kunna få större och allmännare omfattning, finner sig lantmäteristyrelsen ej minst med hänsyn till tidsläget och angelägenheten av att med alla till buds stående medel söka befrämja produktionen av livsmedel böra tillstyrka provisoriska lagstiftningsåtgärder i det syfte, som avses med föreliggande förslag.

Vid övervägandet av vilka åtgärder, som böra vidtagas, hava de sakkunniga ansett nödvändigt att lämna den jorddelning orörd, som sker genom laga skifte och hemmansklyvning. I denna del har det framhållits, att det visserligen icke kunde förnekas, att vid sådan delning, eller ägoskifte i egentlig mening, fall hade förekommit, då utlagda lotter genom ägoanordningen eller för ringa tilldelning av inägojord blivit allt annat än tjänliga för jordbruk, men att, i den mån härför överhuvud skulle kunna rådas bot på lagstiftningens väg, för ändamålet ytterst skulle

tarvas en del bestämmelser — såsom om besuttenhetsmått och skiftesvitsord — vilka icke lämpade sig för lagstiftning med allenast provisorisk giltighet och dessutom krävde mera omfattande förarbeten än vid utarbetande av föreliggande förslag kunnat medhinnas.

Ehuru lantmäteristyrelsen ansluter sig till denna uppfattning, i synnerhet när det gäller att i sin helhet lösa uppgiften i fråga, håller styrelsen emellertid före, att det icke bort vara oöverkomligt att råda bot för en del av de missförhållanden, som på sistberörda område av jorddelningsväsendet framträtt. De missförhållanden lantmäteristyrelsen här åsyftar bero dels på bestämmelserna i 86 § skiftesstadgan, som klavbinder jorddelningen vid den kamerala indelningen, dels ock på den praxis, som utbildat sig vid våra domstolar att framtvinga särskild lagfart för varje arvfallen lott och de särskilda lotternas utbrytning vid efterföljande jorddelning, även om de nyttjas gemensamt eller äro så små, att det icke kan bliva tal om att någonsin bruka dem var för sig. På nu angivna sätt söndersmulas jorden utan förnuftigt ändamål och förhållandena medföra enligt styrelsens mening förutom andra missförhållanden i icke ringa omfattning ett menligt inflytande på jordens bruk och alltså även på produktionen av livsmedel. Vad särskilt angår bestämmelserna i 86 § skiftesstadgan torde böra erinras om den möjlighet att i viss mån lösöra sig från densamma, som numera förefinnes genom bestämmelserna i jordregisterförordningen om överförande till särskilt upplägg.

Beträffande den föreslagna lagens giltighetsområde har lantmäteristyrelsen icke något att erinra. Att Kopparbergs län helt och hållet uteslutits beror givetvis på att ägostyckningsinstitutet på grund av förhandenvarande jorddelningsförhållanden därstädes i jämförelsevis ringa utsträckning kan tillämpas. I anslutning till ovanstående uttalande av förste lantmätaren i Malmöhus län vill styrelsen emellertid fästa uppmärksamheten på att till följd av de omfattande inkorporeringar, som under senare åren skett, frågan om produktionens av livsmedel uppehållande å städers och större samhällens områden säkerligen har större betydelse än de sakkunniga velat medgiva.

Vad härefter angår sättet för åstadkommande av begränsning i rådande frihet vid användning av ägostycknings- och avsöndringsinstitutet anser lantmäteristyrelsen, att man alltför litet övervägt möjligheten av att lägga större befogenhet i förrättningsmannens eller förrättningsmännens hand. Denna utväg medför givna fördelar genom förekommande av tidsutdräkt och tillfälle att bygga besluten på undersökning på platsen. Först i den händelse sakägaren eller sakägarna ej åtnöjas med beslutet, synes frågan böra bliva föremål för prövning av annan myndighet, Ko-

nungens befallningshavande eller måhända hellre ägodelningsrätt. Den erfarenhet man vunnit vid tillämpningen av nu gällande lag om inskränkning i rätten att erhålla ägostyckning och den däri bestämda ordningen för prövningen, vilken ordning följts uti föreliggande förslag, visar, att samma ordning icke är lycklig. Den brister främst däri, att prövningen sker med ledning av kartor och uppgifter under det att en tillfredsställande prövning åtminstone i regel förutsätter undersökning å platsen.

Då det emellertid nu endast är fråga om en provisorisk lagstiftning och då för närvarande avsöndringsväsendet står under uppsikt av konungens befallningshavande, anser styrelsen, att det måhända är lämpligast att gå den väg, som i förslaget valts. Styrelsen har på det hela taget icke heller något att erinra mot den föreslagna gränsen i fråga om taxeringsvärdet. Det kan dock enligt styrelsens förmenande ifrågasättas, huruvida icke denna gräns kommer att medföra, att en del olämpliga ägostyckningar fortfarande kunna verkställas. Jämväl de riktlinjer för prövningen, som äro angivna i 3 §, och de till utveckling härav anförda motiv finner styrelsen tillfredsställande.

I likhet med de sakkunniga håller lantmäteristyrelsen före, att en lagstiftning uti ifrågavarande syfte vad angår ägostyckningsförfarandet måste för att bli verksamt åtföljas av motsvarande bestämmelser beträffande avsöndring av jord, så mycket hellre som konungens befallningshavande i en del län fastställer avsöndringar i stor utsträckning utan hinder därav, att den stadgade femtedelen av stamfastighetens ägområde överskrides. Lydelsen av 4 § andra stycket synes emellertid ej fullt lycklig. För att så skall bli fallet torde stycket i fråga böra bringas i full överensstämmelse med 3 § andra stycket och å sista raden alltså inskjutas orden »industriell anläggning eller». Det sätt, varpå avsöndringsinstitutet tillämpas, medför nämligen, att område för industriell anläggning ofta avskiljes genom användning av avsöndringsinstitutet.

Vad angår 2 och 5 §§, som avhandla tillvägagångssättet vid ansökning och dess prövning finner sig lantmäteristyrelsen, med stöd av vunnit erfarenhet vid tillämpning av gällande lag på ifrågavarande område, böra framhålla angelägenheten av en föreskrift att karta, som i 2 § avses, bör åtföljas av beskrivning och att såväl karta som beskrivning böra vara upprättade av vederbörande lantmätare efter förordnande. För fullgörande av den prövning, som i 3 § omförmäles, blir det givetvis nödvändigt, att å kartan anges icke blott begränsningen av olika ägoslag utan även i någon mån utsträckningen av olika jordarter. De upplysningar, som kartan med tillhörande beskrivning meddelar i dessa delar, bliva de grundläggande förutsättningarna för prövningen. Till följd härav

böra karta och beskrivning upprättas under fullt tjänstemannaansvar och utan konkurrens lantmätarna emellan, vilket icke med visshet blir fallet utan att förordnande ifrågakommer.

I anslutning härtill håller lantmäteristyrelsen före, att ordet »lantmätare» i 5 § bör utbytas mot »förste lantmätare».

Med avseende å 5 § vill styrelsen även framhålla, att inhämtande av yttrande såväl av lantmätare som av nämnd eller myndighet enligt styrelsens mening ej bör vara obligatoriskt. Det är givetvis ingalunda uteslutet, att konungens befallningshavande kan finna den av sökanden förebragta utredningen tillfredsställande. Att under sådana förhållanden inhämta yttrande både av lantmätare och av nämnd eller myndighet synes styrelsen vara att skjuta över målet. Olägenheterna av en obligatorisk skyldighet i denna del komma säkerligen icke att utebliva särskilt vid behandling av frågor om tillstånd till avsöndring.

Beträffande giltighetstiden anser styrelsen, att den är för lång och bör kunna inskränkas till 1 januari 1921.

Slutligen finner sig lantmäteristyrelsen böra fästa uppmärksamheten på att en blivande föreskrift, att upplysningar och yttranden skola av den prövande myndigheten infordras i tjänsten och förty tillhandahållas utan lösen, icke kan anses bliva tillämplig på andra lantmätare än förste lantmätare.»

En av lantmäteristyrelsens ledamöter var från beslutet angående nu återgivna yttrande skiljaktig och anförde följande:

*Reservation
till lantmä-
teristyrel-
sens ytt-
rande.*

»Beträffande först frågan huruvida någon provisoriskt inskränkande lagstiftning i avseende å jorddelning i södra och mellersta delarna av landet erfordras håller jag för min del före att något behov av inskränkning i rätten att erhålla ägostyckning eller verkställa jordavsöndring icke visats föreligga eller i verkligheten föreligger i berörda landsdelar. Av förste lantmätarnas i de ifrågavarande sju länen yttranden i ärendet framgår nämligen, att i regel icke några missförhållanden i avseende å utförande av ägostyckning eller jordavsöndring kan anses råda och att kristiden icke haft någon menlig inverkan, på det behöriga verkställandet av dylika jorddelningar, varför ock de flesta förste lantmätare avstyrkt inskränkande lagstiftning för jorddelning. Vål hava några få förste lantmätare antytt förekomsten av vissa mindre betydande missförhållanden, men dessa hava avsett endast ett fåtal undantagsfall. Att i anledning av under kristiden skedda egendomsköp och försäljningar sålunda i allmänhet icke föranletts verkställandet av olämpliga ägostyckningar och avsöndringar torde till ej oväsentlig del finna förklaring därutinnan att

köpare och säljare av egendom kunnat försälja dylika i dess helhet och ej givit sig tid till deras uppdelning genom ägostyckning eller avsöndring. Innan en verklig och sakkunnig utredning förebragts, utvisande att i avsevärt antal fall ur jordbrukssynpunkt uppenbart olämpliga ägostyckningar eller jordavsöndringar till följd av egendomsupplåtelser under kristiden kommit till utförande synas mig lagstiftningsåtgärder mot dylika jorddelningars vidare företagande ej böra vidtagas och detta så mycket mindre som av den enda nu föreliggande utredningen — eller förste lantmätarnas yttranden med svar på lantmäteristyrelsens frågor — synes framgå, att olämpliga ägostyckningar eller avsöndringar i regel ej förekommit. Jag anser därför att Kungl. lantmäteristyrelsen ej bort tillstyrka utan fastmera avstyrka antagandet av ifrågavarande lagförslag.

Ett ytterligare skäl härtill finner jag ligga däri, att den föreslagna lagen skulle drabba endast så stora egendomar eller hemman, att deras uppdelning måste anses lända mera till nytta än till skada för vårt lands framåtskridande i allmänhet och särskilt för ernående av högsta möjliga avkastning vid jordens intensiva brukande. Lagen skall nämligen gälla fastighet eller hemman med högre taxeringsvärde än 50,000 kronor. Efter ett antaget köpe- och försäljningspris av 500 kronor per hektar för vanlig åkerjord på rama landsbygden vilket — där ej jorden såsom å vissa trakter bland annat vid Västkusten och i Skåne tagit åt sig eller åtminstone spekulationsvis av säljare gives ansevärt högre industrivärde — torde få anses skäligt, innebär förslaget att lagen skulle träffa hemman utan avsaluskog med en åkerareal av omkring 100 hektar och däröver. Antages dylika hemmans taxeringsvärde uti ifrågavarande landsdelar i allmänhet till en fjärdedel motsvaras av ståndsskog, skulle lagen således huvudsakligen komma att drabba hemman med en åkerareal av omkring 75 hektar och däröver. Men hemman med en åkerareal av 75 à 200 à 500 à 1,000 hektar kunna väl bringas till högre avkastning av jordbruket, om de uppdelas i två à tre eller flera lotter än om de bibehållas i ett bruk. Om ett hemman med t. ex. 75 eller 150 eller 300 hektars åkerareal har sina ägor it. ex. tre på visst ofta ej obetydligt avstånd från varandra belägna skiften med ungefär lika stor åkerareal inom varje skifte, kan det givetvis ofta just ur jordbrukssynpunkt vara förmånligt att genom ägostyckning uppdelas ett dylikt hemman i en hemmanslott för varje skifte. Givet är att de lotter, å vilka åbyggnader ej finnas, böra och måste förses med sådana medelst erforderliga nybyggnader. Därvid är ingalunda sagt, att några åbyggnader å det ursprungliga skiftet vid den gamla gården varda där överflödiga. Men enligt det föreliggande lagförslaget skulle en så nyttig jorddelning vara förbjuden åtminstone

utan avsevärd tidsutdräkt och därav föranledda kostnader. Och i 3 § av förslaget synes nybyggnad av åbyggnader ej hava förutsatts. Men lagförslaget synes mig snarare bort gälla hemman och hemmansdelar med så liten åkerareal, att deras vidare uppdelning ej tillfredsställer ett rationellt jordbruk eller med en åkerareal av endast 10 à 50 hektar. Visserligen angives i motiveringen att den föreslagna inskränkningen skall gälla »egendomar, som ej kunna alstra något större livsmedelsöver-skott». Men lagen skall väl egentligen gälla fastigheter eller hemman, hemmansdelar och lägenheter, och de flesta egendomar torde bestå av åtskilliga hemman eller hemmansdelar, till var och en av vilka ej rätteligen lyder större åkerareal än 10 à 50 hektar.

Jag håller alltså för att den föreslagna lagen näppeligen kommer att drabba de lämpligaste objekten och då såsom jag ovan berört något reellt behov av densamma antagande icke påvisats eller föreligger, anser jag att lantmäteristyrelsen bort avstyrka dess antagande. Denna min ståndpunkt lärers få anses så mycket mera berättigad, som det synes ligga i öppen dag, att därest statsmakterna skulle akta nödigt, att i anledning av under kristiden förekomma egendomsköp och försäljningar vidtaga provisoriska och inskränkande lagstiftningsåtgärder detta med tillräcklig och snabb effektivitet torde kunna ske genom utfärdandet av den föreslagna lagen om inskränkning i rätten att överlåta fast egendom tillika med även ifrågasatt lag om avverkningsförbud inom försålda egendomar annorlunda än enligt reglerna för uthålligt skogsbruk.

En provisorisk lagstiftning rörande jorddelning synes mig för övrigt så mycket mindre nu böra tillkomma som den sedan flera år förberedda nya skifteslagstiftningen ännu väl ligger under arbete och torde föreläggas åtminstone nästa riksdag.

Antagandet av föreliggande förslag till lag om inskränkning i rätten att erhålla ägostyckning och verkställa jordavsöndring skulle onödigtvis verka särdeles hämmande och försenande av den legala och för landets jordbrukare i allmänhet erforderliga jorddelning, som ständigt tarvas och kräver så snabbt utförande som möjligt. Förslaget att Konungens befallningshavande ovillkorligen skall underställa varje ansökning om föreslagen art om tillstånd till ägostyckning eller om fastställelse å avsöndring hus-hållningssällskapets förvaltningsutskott, egnahemsnämnd, odlingsråd, kommunalnämnd eller kronobetjäning i orten skulle säkerligen i de flesta fall medföra en tidsutdräkt med slutförandet av varje dylik förrättning av sex till tolv månader och i många fall än mera. Då man enligt min mening i dessa tider uppenbarligen bör eftersträva en snabbare och icke en mycket långsammare handläggning av jorddelningsförrättningar än

vad hittills varit fallet, och då nyssberörda myndigheter dels icke kunna vara sakkunniga i frågor om jorddelning och dels i vissa fall kunna vara sammansatta av ledamöter, av vilka någon själv kan hava intresse av spekulation i egendomsköp, anser jag att Kungl. lantmäteristyrelsen bort helt avstyrka förslaget i denna del. Om förslag till ägostyckning och avsöndring kommer att enligt lantmäteristyrelsens förslag upprättas av vederbörlig lantmätare efter fördnande kan Konungens befallningshavande uppenbarligen ej behöva inhämta yttrande däröver från någon annan person eller myndighet än förste lantmätare.

Om lagen antages, synes det böra ske blott för ett år och således dess giltighetstid bestämmas till den 1 januari 1919 eller allra högst till den 1 januari 1920.»

*Domän-
styrelsens
yttrande.*

Domänstyrelsen slutligen anför i sitt yttrande följande:

»Domänstyrelsen anser för sin del att — med hänsyn till rådande höga pris särskilt på kolveds- och vedbränslemarknaden och därmed följande spekulation i skogsfastigheter — behov föreligger för ett genomförande snarast möjligt av provisoriska bestämmelser mot skogsskövling inom de områden av landet, där lag angående vård av enskildes skogar gäller, i avvaktan på en definitiv ny skogslagstiftning. Den uppfattning, som härutinnan vunnit uttryck genom en vid Svenska skogsvårdsföreningens årsmöte den 15 nästlidna mars under livlig anslutning fattad resolution i ämnet; genom ett av 1917 års bränslekommission den 4 i sagda månad till Eders Kungl. Maj:ts prövning hänskjutet utkast till provisorisk förordning om skydd mot skövling av enskildes skogar; samt genom underdåniga utlåtanden av vissa skogsvårdsstyrelser i anledning av bränslekommissionens förenämnda förslag bestyrker, att en reglering från statens sida i ovan angivet syfte med det snaraste bör komma till stånd.

Den avvikande uppfattning, som Sveriges skogsägareförbund i underdånig skrivelse den 4 innevarande månad uttalat ifråga om att farhågor för skövling av välbelägna skogar till följd av avverkningar av bränn- och kolved hädanefter efter under år 1918 icke vore befogade, kan styrelsen icke dela. Styrelsen anser i likhet med de sakkunnige, att farhågorna äro fullt grundade. Skola åtgärder vidtagas för att i möjligaste mån förebygga de följder, som på grund av rådande förhållanden hota särskilt välbelägna skogar, måste dessa åtgärder alltså vidtagas snarast möjligt.

Vid en jämförelse mellan det av bränslekommissionen avgivna utkastet till provisorisk förordning om skydd mot skövling av enskildes skogar samt de sakkunnigas förevarande lagförslag, får styrelsen för sin

del avgjort förorda det senare, ehuru styrelsen likväl icke obetingat kan instämma i de sakkunniges bedömande av det bränslekommissionens förslag motsvarande alternativet 4.

Det synes uppenbart, att vid genomförandet av detta förslag ett stort ansvar kommer att åvila skogsvårdsstyrelserna, på vilka det skulle ankomma att meddela förbud om avverkning, då sådan skett i strid mot föreskrifter, vilkas åtlydnad med hänsyn till tänjbarheten av vissa begrepp såsom »ungskog», grunder för god skötsel av beståndet eller marken» m. f., kunde tänkas bliva allt för mycket beroende av den subjektiva uppfattningen. Styrelsen anser dock å ena sidan, att det ej torde vara möjligt att i en lag med fördel mera detaljerat än i förevarande förslag meddela bestämmelser till vinnande av det mål, som nu åsyftas, och å andra sidan, det kan förväntas, att skogsvårdsstyrelserna, vilka nu besitta femtonårig erfarenhet om tillämpning av lag om enskildes skogar, som ej i mindre grad än förevarande förslag torde kunna anses innehålla i viss mån tänjbara bestämmelser, torde vunnit den erfarenhet på området, att de skola visa sig vuxna den nya uppgift, som förslaget innebär.

Uti motiven till § 1 ha de sakkunniga beträffande definitionen å begreppet »ungskog» bland annat anfört, att åldersgränsen mellan ung och medelålders skog finge anses variera mellan 30 och 60 år i skilda delar av landet. Styrelsen anser, att den nedre åldersgränsen hellre synes böra sättas till 40 år, då bestånd mellan 30—40 år, även i de sydligaste delarna av landet, i regel med hänsyn till sin utveckling, tillväxt m. m. torde böra hänföras till ungskog.

De sakkunniga ha uti motiven till § 4 uttalat, att om dröjsmål med avverkningsförbudets meddelande syntes innebära fara för skogens fortsatta skövling, torde på skogsvårdsstyrelsen ankomma att förelägga vederbörande kort tid, inom vilken yttrande må inkomma. Styrelsen får ifrågasätta huruvida ej lämpligen i själva lagtexten torde införas en bestämmelse i detta hänseende, sålunda att andra stycket av § 4 finge följande lydelse: »Innan sådant — — — tillfälle, att inom viss av skogsvårdsstyrelsen föreskriven tid, yttra sig — — — påkallas.» Det synes nämligen vara av synnerlig vikt, att det yttrande, som av fastighetens ägare eller annan skall avgivas, innan förbud meddelas, utan onödig tidsutdräkt blir avgivet, då eljest avsikten med förbudet i många fall kunde förfelas.

I övrigt har styrelsen intet att erinra mot förevarande förslag med motiv, vilket styrelsen med här ovan anförda smärre erinringar får för sin del i underdånighet tillstyrka.»

Departement-
chefen.

Övertygande skäl synas mig hava såväl av de sakkunniga som av de i ärendet hörda myndigheterna anförts till stöd för den uppfattningen, att ett snabbt ingripande från lagstiftningens sida till stävjande av den samhällsskadliga jordspekulationen och därmed sammanhängande skövling av enskildas skogar är påkallat av rådande uppenbara missförhållanden. Då de sakkunnigas förslag till lag om inskränkning på viss tid i rätten att överlåta fast egendom och till lag om tillfälliga åtgärder till förekommande av skövling av skog å fastighet i enskild ägo enligt min uppfattning tillika giva anvisning på en lämplig praktisk lösning av det föreliggande rättspolitiska syftmålet, finner jag det önskvärt, att lagstiftning omedelbart må komma till stånd i huvudsaklig överensstämmelse med de principer, som ligga till grund för berörda lagförslag. Väl är det sant, att båda dessa förslag avse att införa ett avsevärt intrång i den enskildes rätt att fritt förfoga över sin egendom, men de skulle i detta hänseende icke komma att stå ensamma i gällande lagstiftning. De nu rådande förhållandena ha tvärtom i allt vidare omfattning framtvingat starka ingrepp i den enskildes handlingsfrihet. Ej minst betydelsefulla äro ur det allmännas synpunkt inskränkningarna i rätten att fritt förfoga över fastighet. Redan före nu rådande kristid hade som bekant genom lagen den 4 maj 1906 angående förbud i vissa fall för bolag och förening att förvärva fast egendom en viktig inskränkning av denna art införts i svensk rätt, och en ännu mera vittgående begränsning av den enskildes handlingsfrihet har hos oss införts genom lagen den 30 maj 1916 om vissa inskränkningar i rätten att förvärva fast egendom eller gruva eller aktier i vissa bolag. Principen om det allmänna intressets företräde framför det enskilda kan därför sägas hava trängt igenom i svensk rätt, och föreliggande lagförslag innebära endast en tillämpning av denna princip i ännu ett praktiskt viktigt fall.

Jag kan sålunda, om jag också icke i allt kan dela de åsikter, som uttalats i de sakkunniges motivering, i huvudsak uttala min anslutning till de sakkunniges båda sist nämnda lagförslag. Allenast i några punkter har jag en mening, som avviker från de sakkunniges, och anhåller jag nu att i korthet få motivera de avvikelser från de sakkunniges förslag, om vilkas vidtagande jag ämnar hemställa.

De sakkunniges förslag till lag om inskränkning för viss tid i rätten att överlåta fast egendom innebär, att utan särskilt godkännande av Kungl. Maj:ts befallningshavande fast egendom å landet med ett taxeringsvärde av minst 15,000 kronor icke får i sin helhet eller delvis försäljas av ägare, som efter vunnen lagfart innehaft fastigheten under kortare tid än fem år. Den sålunda föreslagna gränsen av 15,000 kro-

nor för vissa fastigheters undantagande från lagens tillämplighet synes mig böra sänkas till 10,000 kronor. Genom en sådan ändring torde lagen jämväl bliva av betydelse i en stor del av de fall, där man kan befara missbruk i spekulationssyfte genom handel med egnahemslägenheter, som upplåtits av kronan eller som tillkommit med hjälp av egnahemslån.

Enligt stadgande i förslagets 4 § må ansökning om godkännande av överlåtelse ej bifallas, om skälig anledning förekommer till antagande, att överlåtaren förvärvat fastigheten i huvudsakligt syfte att bereda sig hastig vinst genom realisation av olika till fastigheten hörande tillgångar. Undantag från denna regel stadgas för det fall, att synnerliga skäl tala för bifall till ansökningen. Enligt min uppfattning bör i detta sammanhang såsom för prövningen grundläggande framhållas frågan, huruvida förvärvaren kan antagas komma att väl hävda jorden. Godkännande borde sålunda icke förvägras i sådana fall, då förvärvaren är en dugande jordbrukare, som verkligen har för avsikt att för framtiden själv omhänderhava jordens odling.

De sakkunniges förslag till lag om tillfälliga åtgärder till förekommande av skövling av skog å fastighet i enskild ägo synes mig böra undergå allenast den ändringen, att den i förslaget åt åklagaren inrymda rätten till andel i böter m. m. uteslutes.

Vad därefter angår de sakkunniges förslag till lag om inskränkning för viss tid i rätten att erhålla ägostyckning och verkställa jordavsondring i södra och mellersta Sverige, synes detta i likhet med de sakkunnigas övriga förslag vila på i det stora hela beaktansvärda synpunkter och avser även det att råda bot på ett missförhållande, på vars avhjelpande 1916 års riksdagsskrivelse tar sikte. Emellertid erinras, att en utsträckning av de för vissa delar av riket i detta hänseende redan gällande inskränkningarna torde böra ske med ytterlig försiktighet, enär man eljest kunde riskera att motverka det i och för sig berättigade strävandet att underlätta större jordegendomarars styckande till mindre brukningsenheter. Härvid är särskilt att märka, att enligt de sakkunniges förslag Kungl. Maj:ts befallningshavande skulle erhålla en så allmän diskretionär prövning rörande de fall; då ägostyckning borde förbjudas, att det synes tvivelaktigt, om en sådan prövningsrätt bör förläggas i en administrativ myndighets hand. Faran för olikheter i rättstillämpningen inom olika län kan ej heller förbises. En tillfredsställande lösning av de i här ifrågasvarande, under nr 3 anmälda lagförslag berörda spörsmål synes mig även i övrigt påkalla en närmare utredning och förutsätta hörande av vissa

ännu icke hörda myndigheter inom de olika delarna av landet. Jag är sålunda icke för närvarande beredd att tillstyrka avlåtande till riksdagen av proposition i sist omhandlade ämne.

Vidkommande slutligen de inom departementet utarbetade, ovan under nr:ris 5—7 omförmälda författningsutkasterna finner jag icke heller utredningen i de ämnen, som därav beröras, vara i det skick, att därpå grundade förslag skulle kunna omedelbart föreläggas riksdagen till antagande, utan torde jämväl med framläggande av förslag i angivna ämne få anstå.

De av de sakkunnige upprättade båda lagförslag, som sålunda enligt min mening lämpa sig för ett omedelbart antagande, ha inom justitiedepartementet underkastats omarbetning i av mig nu angivna hänseenden, varjämte i förslagen vidtagits vissa mindre jämkningar.»

Föredraganden uppläste därefter de sålunda omarbetade förslagen till lag om inskränkning för viss tid i rätten att överlåta fast egendom och till lag om tillfälliga åtgärder till förekommande av skövling av skog å fastighet i enskild ägo, varande dessa förslag av den lydelse bilagorna H och I vid detta protokoll utvisar, samt hemställde, att lagrådets utlåtande över dessa förslag måtte för det i 87 § regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas genom utdrag av lagrådets protokoll.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen lämna bifall.

Ur protokollet:

Henry Lindberg.

Bilaga A.

(Innehållet i bilaga A återfinnes i Betänkande med förslag till tillfälliga åtgärder för stävjande av spekulationen vid handel med jordbruks-egendom m. m., utarbetat inom justitiedepartementet av särskilt tillkallade sakkunniga, Stockholm 1918, sid. 31—87.)

Bilaga B.

Förslag

till

Lag

om inskränkning för viss tid i rätten att överlåta fast egendom.

1 §.

Den, som genom köp, skifte eller gåva åtkommit fastighet, må ej innan fem år förflutit från det lagfart beviljades å hans fång avhända sig samma fastighet, med mindre godkännande av överlåtelsen vinnes på sätt här nedan sägs.

Denna lag äger icke tillämpning

i fråga om fastighet inom det för bebyggande planlagda området i stad eller å sådan ort på landet, där den för städerna gällande ordning för bebyggande skall iakttagas, eller eljest å tomt, upplagsplats, utmål för vattenfall, område för fabrik eller dylikt eller å annan fastighet än nu nämnts, där dess taxeringsvärde året näst före överlåtelsen icke uppgick till femtontusen kronor,

eller beträffande fastighet, som av överlåtaren förvärvats medelst inrop å exekutiv auktion eller från konkursbo,

eller i avseende å överlåtelse, som sker från eller till kronan, stad eller annan kommun, municipalsamhälle eller stiftelse eller från eller till aktiebolag eller förening, som erhållit statslån från egnahemslånefonden,

Bihang till riksdagens protokoll 1918. 1 saml. 399 häft. (Nr 441.)

eller å avtal, som slutes mellan skyldemän i rätt upp- och nedstigande led eller syskon eller mellan ett syskon och det andras avkomling.

Ej heller äger denna lag tillämpning i fall, då tillstånd att förvärva fast egendom skall sökas enligt annan författning.

2 §.

I fall, då för överlåtelse av fastighet särskilt godkännande erfordras efter vad i 1 § sägs, må ej heller del av fastigheten överlåtas utan att sådant godkännande vinnes.

3 §.

Vill någon vinna godkännande av överlåtelse i fall, då sådant enligt denna lag är erforderligt, göra därom, med bifogande av överlåtelsehandlingen, ansökning hos Konungens befallningshavande inom tre månader från det överlåtelsen skedde. Försittes den tid eller varder sökt godkännande icke beviljat, vare överlåtelsen ogill.

Över Konungens befallningshavandes beslut i ärende, som nu sagts, må klagan föras i den ordning, som för ekonomimål i allmänhet är stadgad.

Är i enlighet med vad i denna paragraf sagts frågan om överlåtelsens giltighet ännu ej avgjord, skall beträffande lagfart anses möta sådant hinder, som avses i 10 § av förordningen den 16 juni 1875 om lagfart å fång till fast egendom.

4 §.

Förekommer skälig anledning till antagande att överlåtaren förvärvat fastigheten i huvudsakligt syfte att bereda sig hastig vinst genom avverkning av skog, avyttrande av gröda, fastighetens uppdelning i smärre lotter eller dylikt, må ansökning, som i 3 § sägs, ej bifallas, där ej synnerliga skäl därtill äro.

5 §.

Närmare föreskrifter rörande den utredning, som må erfordras för Konungens befallningshavandes prövning i ärende, varom i denna lag stadgas, meddelas av Konungen.

6 §.

Genom denna lag sker ej ändring i vad i lag är stadgat om domstols samtycke såsom villkor för försäljning av fast egendom.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen, enligt därå meddelad uppgift, utkommit i Svensk författningssamling, och gäller till den 1 januari 1924. Den äger tillämpning jämväl i fall, då överlåtaren förvärvat fastigheten före lagens ikraftträdande men icke dessförinnan sökt lagfart å sitt fång, dock att, därest överlåtarens fång skett före den 1 februari 1918 samt lagfart därå sökes senast å den allmänna rättegångsdag för lagfartsärenden, som infaller näst efter lagens ikraftträdande, eller, om tiden för lagfart då ännu icke var utlupen, inom den tid från fångtet, som för lagfart är stadgad, lagen icke skall tillämpas. Har överlåtarens fång ägt rum före den 1 januari 1924 samt överlåtelse av fastigheten eller del därav varit underkastad bestämmelserna i denna lag, skall densamma tillämpas å sådan överlåtelse, ändå att den sker först efter sist nämnda dag.

(Beträffande återstående innehåll i bilaga B se förut anført betänkande sid. 110—115.)

Bilaga C.

Förslag

till

Lag

om inskränkning för viss tid i rätten att erhålla ägostyckning och verkställa jordavsöndring i södra och mellersta Sverige.

1 §.

I Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Gottlands, Blekinge, Kristianstads, Malmöhus, Hallands, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Skaraborgs, Örebro och Västmanlands län må ägostyckning å fastighet, som vid närmast föregående allmänna fastighetstaxering upptagits såsom jordbruksfastighet, icke ske ej heller förordnande för lantmätare att verkställa ägostyckning å sådan fastighet meddelas, med mindre tillstånd till ägostyckningen lämnats på sätt här nedan sägs.

Denna lag äger icke tillämpning i avseende å fastighet, som utslutande består av skogs- eller hagmark, ej heller å annan såsom jordbruksfastighet taxerad fastighet, där dess värde vid sagda taxering uppskattats till lägre belopp än femtiotusen kronor. Vid beräkning av taxeringsvärde må i ty fall avdrag ej göras för värdet av lägenhet, som avsöndrats efter uppskattningen av stamfastigheten.

2 §.

Ansökning om tillstånd till ägostyckning ingives till Konungens befallningshavande i det län, där fastigheten är belägen, samt skall vara åtföljd ej mindre av karta, utvisande huru fastigheten är avsedd att styckas, än även av de handlingar eller intyg sökanden kan akta nödigt förete till utredning om att styckningen instämmer med vad i 3 § stadgas.

3 §.

Ägostyckning må ej så verkställas, att den leder till uppenbart förfång för alstringen av livsmedel inom området för den ostyckade fastigheten. Varje lott skall, så vitt ske kan, erhålla andel i fastighetens särskilda ägoslag efter ty för lottens nyttjande för jordbruk prövas nödigt; och bör lott, varmed enligt styckningsplanen skola följa för jordbruksnäring avsedda åbyggnader, uti inägor tilldelas mark av sådan storlek och beskaffenhet, att icke uppenbart missförhållande kommer att råda mellan samma åbyggnader och inägovidden. Vid ägornas fördelning skall i övrigt iakttagas att, i den mån omständigheterna medgiva, skiftena varda reguljära och skillnadslinjerna till avhänad bekväma.

Å ort med sammanträngd befolkning eller där eljest inkomst av arbete i hantverk eller vid fabriksrörelse eller därmed jämförlig näring kan påräknas eller mark erfordras för industriell anläggning eller annat dylikt ändamål må dock ägostyckning verkställas annorledes än ovan i denna paragraf sägs.

4 §.

Från fastighet, varå enligt vad i 1 § sägs ägostyckning ej må ske utan särskilt tillstånd, må icke avsondras inägojord till den omfattning, att fastighetens jordbruk därigenom märkligen försvagas.

Vad sålunda stadgas skall dock ej utgöra hinder för avsondring å ort med sammanträngd befolkning eller där eljest inkomst av arbete i hantverk eller vid fabriksrörelse eller därmed jämförlig näring kan påräknas eller mark erfordras för annat dylikt ändamål.

5 §.

Innan ansökning om tillstånd till ägostyckning eller om fastställelse å avsondring, som i 4 § avses, prövas av Konungens befallningshavande, skall yttrande inhämtas av lantmätare så ock av nämnd eller myndighet, som kan antagas äga kännedom om förhållandena, såsom hushållnings-sällskapets förvaltningsutskott eller egnahemsnämnd eller odlingsråd eller odlingsnämnd eller kommunalnämnden eller kronobetjäningen i orten.

Närmare föreskrifter rörande den utredning, som må erfordras för Konungens befallningshavandes prövning i sådant ärende, meddelas av Konungen.

6 §.

Över Konungens befallningshavandes beslut i ärende, varom nu är sagt, må klagan hos Konungen i vederbörande statsdepartement föras i den ordning, som för ekonomimål i allmänhet är stadgad.

7 §.

I den mån eljest i lag eller författning meddelade bestämmelser om ägostyckning eller jordavsöndring strida mot föreskrifterna i denna lag, skola sagda bestämmelser icke äga tillämpning.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift från trycket utkommit i Svensk författningssamling, och gäller till den 1 januari 1924. Den äger tillämpning jämväl i fall, då ägostyckning eller fastställelse å avsöndring sökts men ärendet icke slutligen prövats av Konungens befallningshavande före lagens ikraftträdande, dock att, där ansökning inkommit till Konungens befallningshavande före den 1 februari 1918 eller sedermera innan lagen träder i kraft göres på grund av avhandling, som upprättats före nyssnämnda dag, lagen ej skall tillämpas.

(Beträffande återstående innehåll i bilaga C se förut anført betänkande sid. 94—109.)

Bilaga D.

Förslag

till

Lag

om tillfälliga åtgärder till förekommande av skövling av skog å fastighet i enskild ägo.

1 §.

Å fastighet i enskild ägo, belägen inom område, där lagen angående vård av enskildes skogar är tillämplig, må avverkning av ungskog ej ske annorledes än genom för beståndets utveckling ändamålsenlig gallring, så framt ej skogsvårdsstyrelsen med hänsyn till skogens tillstånd och beskaffenhet finner skäligt medgiva, att avverkning sker under annan form.

2 §.

Har fastighet, som i 1 § avses, efter den 31 januari 1918 genom köp, skifte eller gåva övergått till annan än föregående ägarens skyldeman i rätt upp- och nedstigande led, syskon eller syskons avkomling, må ej heller annan avverkning av skog än enligt 1 § är medgiven äga rum å fastigheten tillhörande område, därest den strider mot grunderna för god skötsel av beståndet eller marken; dock att vad sålunda stadgats icke skall gälla beträffande avverkning på grund av upplåtelse, som skett före nyssnämnda dag.

Avverkningsrätt, som efter den 31 januari 1918 upplåtits till skog å fastighet, varom ovan skils, skall, ändå att fastigheten icke efter sagda dag överlåtits till annan ägare, vara underkastad den inskränkning, som i första stycket av denna paragraf är stadgad för det fall, varom där är fråga.

3 §.

Vad här ovan stadgas skall ej utgöra hinder för avverkning å område, som är att hänföra till inägor, eller å sådant område i hagmark, som erfordras till betesmark för fastigheten eller därmed sambrukad fastighet samt på grund av markens beskaffenhet är till betesmark lämplig, ej heller för marks uppodling till trädgård, åker eller äng eller användande till byggnadstomt eller annat likartat ändamål.

4 §.

Sker avverkning i strid mot ovan givna föreskrifter, äger skogsvårdsstyrelsen meddela förbud att å den fastighet, varå avverkningen ägt rum, eller viss del därav utan skogsvårdsstyrelsens tillstånd verkställa avverkning av skog för annat ändamål än fastighetens eller därmed sambrukad fastighets oundgängliga husbehov.

Innan sådant förbud meddelas, skall fastighetens ägare samt, där avverkningen verkställts av annan, jämväl denne beredas tillfälle att yttra sig i ärendet; äge ock skogsvårdsstyrelsen inhämta utlåtande från i lanthushållning sakkunnig person eller nämnd såsom lantbruksingenjör, länsagronom, jordbrukskonsulent eller odlingsnämnd, där sådant av förhållandena påkallas.

Förbud, som nu sagts, skall utan hinder av besvär genast träda i kraft.

5 §.

Den, som icke åtnöjes med skogsvårdsstyrelsens beslut, varigenom förbud mot avverkning meddelats eller sökt tillstånd till avverkning vägrats, äge att däröver hos Konungens befallningshavande anföra besvär. Rätt till klagan över sådant beslut vare ej till viss tid inskränkt.

Påkallar klaganden undersökning på marken eller finner Konungens befallningshavande eljest sådan undersökning vara av nöden, förordne Konungens befallningshavande en skogsstatens tjänsteman att med biträde av två ojävige gode män, vilka av förrättningsmannen utses bland dem, som till ledamöter i ägodelningsrätt eller gode män vid lantmäteriförrättning valde äro, verkställa undersökningen och däröver avgiva redogörelse.

Över Konungens befallningshavandes beslut må klagan hos Konungen föras i vederbörande statsdepartement i den ordning, som för ekonomimål i allmänhet är stadgad.

6 §.

Kostnaden för undersökning, varom i 5 § andra stycket förmäles, skall utgå av medel, som av skogsvårdsstyrelsen förvaltas, men kan genom Konungens befallningshavandes slutliga beslut åläggas klaganden, om han undersökningen påkallat.

7 §.

Sker avverkning i strid mot meddelat förbud, straffes den, som förbudet överträtt, med böter från och med tjugufem till och med femhundra kronor, och skall det avverkade virket, där det ligger kvar inom området för avverkningen eller, om det är bortfört, fortfarande är i avverkarens besittning, tagas i beslag och dömas förbrutet. Undgår dylikt virke beslag, är den, som låtit verkställa avverkningen, skyldig att utgiva ersättning med belopp, motsvarande värdet av samma virke. Har efter avverkningen förbudet blivit genom utslag, som äger laga kraft, upphävt, må icke virke dömas förbrutet eller ersättning utdömas, som här är sagt.

Innefattar avverkning, varom här är fråga, förbrytelse mot allmänna strafflagen, skall vad förut i denna paragraf är stadgat ej vinna tillämpning; dock skall delägare i samfällad skog eller mark, som vid överträdande av avverkningsförbud tillika missbrukat sin rätt i samfälligheten, hava förverkat vad å honom belöper av det avverkade virket samt, där hans andel i virket undgår beslag, därför utgiva ersättning efter ty här förut är sagt.

8 §.

Kronobetjante så ock de till skogsvårdsstyrelsens biträde anställda tjänstemän äga lika behörighet att åtala överträdelser av meddelat avverkningsförbud samt att med beslag belägga virke, som skall anses förbrutet.

Varder ej inom trettio dagar, från det beslaget skedde, åtal i laga ordning anställt, vare beslaget förfallet.

9 §.

Virke, som enligt denna lag dömes förbrutet, skall av åklagaren försäljas å offentlig auktion, så kungjord som om auktion å utmätt lös

egendom är stadgat. Begär, innan frågan om virkes förverkande slutligen prövats, virkets ägare, att försäljning skall äga rum, eller finner, på anmälan av åklagare, överexekutor, att fara är för virkets förstörelse eller att kostnaden för dess förvarande skulle bliva större än skäligt är, förordne överexekutor, att virket skall säljas i den ordning nyss sagts; och skall i ty fall virkets ägare, där han är känd och inom riket boende, eller, där han bor utom riket men inom riket har känt ombud, som äger för honom mottaga stämning och avgiva svaromål, ombudet genom åklagarens försorg bevisligen underrättas om auktionen minst åtta dagar innan den hålles. Anmälan av åklagare, varom här ovan sägs, skall vara åtföljd av fullständig, av två trovärdige män styrkt förteckning, utvisande virkets mängd och beskaffenhet.

10 §.

Böter, som enligt denna lag ådömas, ävensom genom försäljning av förbrutet virke uppkommen behållning och enligt 7 § utdömd ersättning för virke, som undgått beslag, fördelas så att en fjärdedel tillfaller åklagaren samt återstoden skogsvårdskassan i det landstingsområde och skogsaccisfonden i den kommun, där avverkningen ägt rum, till lika fördelning dem emellan.

Försäljes i beslag taget virke innan det dömts förbrutet, skall, till dess frågan härom blivit slutligen avgjord, försäljningssumman ned sättas i riksbanken på sätt särskilt är stadgat; och skall om sådana medels insättning i bankinrättning gälla vad i 160 § utsökningslagen sägs.

11 §.

Saknas medel till fulla gäldande av böter, vartill någon enligt denna lag fälles, skall förvandling ske enligt allmänna strafflagen.

12 §.

Genom denna lag sker ej ändring i vad lagen angående vård av enskildes skogar innehåller om åtgärder till återväxtens betryggande, dock att förbud mot avverkning, som där avses, icke skall meddelas i fall, då skogsvårdsstyrelsen meddelat sådant förbud efter ty i 4 § här ovan sägs. Såvitt de i nämnda lag i övrigt meddelade bestämmelser

strida mot föreskrifterna i denna lag, skola samma bestämmelser icke tillämpas.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift från trycket utkommit i Svensk författningssamling, och gäller tillsvidare till den 1 januari 1924.

(Beträffande återstående innehåll i bilaga D se förut anført betänkande sid. 88—93.)

Bilaga E.

Förslag

till

L a g

om inskränkning i rätten att överlåta vissa egnahemslägenheter och belasta sådana lägenheter med inteckning.

1 §.

Lägenhet, som förvärvats från kronan eller för vars förvärvande egnahemslån erhållits, må ej innan tio år förflutit från det lagfart beviljades å fånget vare sig säljas, bortbytas eller bortgivas eller belastas med inteckning för fordran eller för rätt till avkomst eller annan förmån med mindre godkännande av överlåtelsen eller tillstånd till inteckningen vinnes på sätt nedan sägs.

Denna lag äger icke tillämpning

i fråga om fastighet inom det för bebyggande planlagda området i stad eller å sådan ort på landet, där den för städerna gällande ordning för bebyggande skall iakttagas, eller eljest å tomt, upplagsplats, utmål för vattenfall, område för fabrik eller dylikt eller å annan fastighet än nu nämnts, där dess taxeringsvärde året näst före överlåtelsen eller, om sådan uppskattning för det året icke finnes, köpeskillingen för densamma vid senast lagfarna köp uppgick till minst femtontusen kronor,

eller beträffande överlåtelse, som sker till eller från kronan eller från sparbänk eller annan bank eller till skyldeman i rätt upp- eller nedstigande led, syskon eller syskons avkomling.

Ej heller äger denna lag tillämpning i fall, då tillstånd att förvärva fast egendom skall sökas enligt annan författning.

Vad ovan sägs om inteckning avser icke inteckning för ogulden köpeskillning eller för fordran på grund av egnahemslån.

2 §.

I fall, då för överlåtelse av lägenhet särskilt godkännande erfordras efter vad i 1 § sägs, må ej heller del av lägenheten överlåtas utan att sådant godkännande lämnats.

3 §.

Finnes i ärende angående lagfart eller in-teckning att beträffande fastighet, varom i ärendet är fråga, gäller i denna lag stadgad inskränkning, skall därom och om den tid, då inskränkningen upphör, göras anteckning i protokollet samt i lagfarts-, in-tecknings- eller fastighetsbok så ock, då lagfart beviljas, i bevis, som därom utfärdas.

4 §.

Vill någon vinna godkännande av överlåtelse eller tillstånd till in-teckning i fall, då sådant enligt denna lag är erforderligt, göra därom ansökning hos Konungens befallningshavande.

Vid ansökning om godkännande av överlåtelse skall överlåtelsehandlingen fogas. Sådan ansökning skall göras inom tre månader från det överlåtelsen skedde. Försittes den tid eller varder sökt godkännande icke beviljat, vare överlåtelsen ogill.

Är i enlighet med vad ovan i denna paragraf sagts frågan om överlåtelsens giltighet ännu ej avgjord, skall beträffande lagfart anses möta sådant hinder, som avses i 10 § av förordningen den 16 juni 1875 om lagfart å fång till fast egendom.

5 §.

Godkännande av överlåtelse må ej meddelas utan så är att den, till vilken lägenheten skulle övergå, är minst tjuguettt år gammal samt mindre bemedlad eller obemedlad, äger god frejd och gjort sig känd för arbetsamhet, sparsamhet, nykterhet och hederlig vandel samt, vad jordbrukslägenhet beträffar, äger förutsättningar för drivande av ett mindre jordbruk, ej heller där han veterligen redan äger fast egendom av den storlek, att därå kan födas en familj eller där skäligen anledning förekommer till antagande att överlåtaren förvärvat lägenheten i huvudsakligt syfte att bereda sig hastig vinst genom avverkning av skog, avyttrande av gröda, lägenhetens uppdelning i smärre lotter eller dylikt.

Tillstånd att in-teckna lägenhet, som i denna lag avses, må icke

lämnas, om lägenheten skulle komma att häfta för gäld, förmånens kapitalvärde därunder inbegripet, till högre belopp beträffande jordbrukslägenhet än fem sjättedelar och i fråga om bostadslägenhet än tre fjärdedelar av det värde, som Konungens befallningshavande med ledning av uppgjort köpeavtal, värderingsinstrument, brandförsäkringshandlingar, kostnadsförslag eller andra tillgängliga handlingar prövar jorden jämte därå befintliga eller för uppförande avsedda byggnader äga.

Från nu stadgade villkor för godkännande av överlåtelse eller tillstånd till inteckning må dock undantag ske, då synnerliga skäl därtill äro.

6 §.

Över Konungens befallningshavandes beslut i ärende, som nu sagts, må klagan föras i den ordning, som för ekonomimål i allmänhet är stadgat.

Närmare föreskrifter rörande den utredning, som må erfordras för Konungens befallningshavandes prövning i ärende, varom i denna lag stadgas, meddelas av Konungen.

7 §.

Genom denna lag sker ej ändring i vad i lag är stadgat om domstols samtycke såsom villkor för försäljning av fast egendom eller inteckning i sådan egendom.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen, enligt därå meddelad uppgift, utkommit i Svensk författningssamling, samt äger tillämpning jämväl i fall, då lägenheten förvärvats från kronan eller kontrakt om egnahemslån för dess förvärvande upprättats före lagens ikraftträdande men lagfart å fånget icke dessförinnan blivit sökt, dock att, därest fånget skett före den 1 maj 1918 samt lagfart därå sökes senast å den allmänna rättegångsdag för lagfartsärenden, som infaller näst efter lagens ikraftträdande, eller, om tiden för lagfart då ännu icke var utlupen, inom den tid från fånget, som för lagfart är stadgad, lagen icke skall tillämpas.

Förslag

till

Kungörelse

med vissa bestämmelser att lända till efterrättelse vid upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar enligt kungörelse den 17 oktober 1913.

Vid upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar enligt kungörelsen den 17 oktober 1913 skola, jämte vad i sagda kungörelse finnes stadgat, följande bestämmelser lända till efterrättelse:

1 mom. Upplåtes från samma kronoegendom två eller flera bostadslägenheter, de där ligga invid eller i närheten av varandra, skall beträffande varje sådan lägenhet till förmån för den eller de övriga stadgas förbud att å lägenheten uppföra industriell anläggning. Vid upplåtelse av bostadslägenhet i annat fall än nu sagts eller av jordbrukslägenhet må sådant förbud stadgas till förmån för huvudegendomen eller, där denna i sin helhet upplåtes till egnahemslägenheter, för en eller flera av dessa, om Kungl. Maj:ts befallningshavande finner skäl därtill vara. Kungl. Maj:ts befallningshavande foga anstalt, att inteckning för servitutet sökes.

2 mom. Vad i 1 mom. stadgas skall i tillämpliga delar gälla, då område, som befunnits lämpligt att användas till bildande av egnahemslägenheter, i odelat skick upplåtes till bolag eller förening efter vad i 18 punkten av ovannämnda kungörelse sägs, dock att skyldigheten att foga anstalt att inteckning sökes för servitut, varom i 1 mom. förmäles, skall i detta fall åligga bolaget eller föreningen.

Denna kungörelse träder i kraft dagen efter den, då kungörelsen, enligt därå meddelad uppgift, utkommit i Svensk författningssamling, men gäller icke beträffande upplåtelse av egnahemslägenhet, som dessförinnan å kronans vägnar hembjudits till inlösen eller utbudits till försäljning, så framt hembudet eller utbudet leder till försäljning.

Förslag
till
Kungörelse

om ändrad lydelse av mom. 8 och 9 i kungörelsen den 13 juni 1908 angående förändrade allmänna villkor och bestämmelser för den av staten utövade egnahemslånerörelse.

Härigenom förordnas, att mom. 8 och 9 i kungörelsen den 13 juni 1908 angående förändrade allmänna villkor och bestämmelser för den av staten utövade egnahemslånerörelse skola erhålla följande ändrade lydelse:

Mom. 8. Rörande varje egnahemslån — — — — —
icke må äga rum.

Då lånekontrakt upprättats, vare låneförmedlaren pliktig att genast å landet till domaren och i stad till rätten insända avskrift av kontraktet.

Mom. 9. Vid uppgörandet av det i mom. 8 omförmälda lånekontrakt skall lända till efterrättelse:

1) att tiden — — — — — inträder;

2) att låneförmedlaren ej äger att — utom i fall, varom i mom. 15 här nedan sägs — för egnahemslånet betinga sig annan säkerhet än första inteckning i lägenheten, dock att härvid icke såsom hinder för låns beviljande skall komma i betraktande inteckning för förbud att å lägenhet uppföra industriell anläggning samt att sådana inteckningar i övrigt för annat än fordran, vilka icke hava avsevärd betydelse för egnahemslågenhetens värde, må kunna få kvarstå med bättre förmånsrätt; ägande — — — — — återbetalas.

Denna kungörelse träder i kraft dagen efter den, då kungörelsen, enligt därå meddelad uppgift, utkommit i Svensk författningssamling.

Bilaga H.

Förslag

till

Lag

om inskränkning för viss tid i rätten att överlåta fast egendom.

1 §.

Den, som genom köp, skifte eller gåva åtkommit fastighet, må ej innan fem år förflutit från det lagfart beviljades å hans fång avhända sig samma fastighet, med mindre godkännande av överlåtelsen vinnes på sätt här nedan sägs.

Denna lag äger icke tillämpning

i fråga om fastighet inom det för bebyggande planlagda området i stad eller å sådan ort på landet, där den för städerna gällande ordning för bebyggande skall iakttagas, eller eljest å tomt, upplagsplats, utmål för vattenfall, område för fabrik eller dylikt eller å annan fastighet än nu nämnts, där dess taxeringsvärde året näst före överlåtelsen eller, om sådan uppskattning för det året icke finnes, köpeskillingen för densamma vid senast lagfarna köp icke uppgick till tiotusen kronor; eller

beträffande fastighet, som av överlåtaren förvärvats medelst inrop å exekutiv aktion eller från konkursbo; eller

i avseende å överlåtelse, som sker från eller till kronan, stad eller annan kommun, municipalsamhälle eller stiftelse eller från eller till aktiebolag eller förening, som erhållit statslån från egnahemslånefonden; eller å avtal, som slutes mellan skyldemän i rätt upp- och nedstigande led eller syskon eller mellan ett syskon och det andras avkomling.

Ej heller äger denna lag tillämpning i fall, då tillstånd att förvärva fast egendom skall sökas enligt annan författning.

2 §.

I fall, då för överlåtelse av fastighet särskilt godkännande erfordras efter vad i 1 § sägs, må ej heller del av fastigheten överlåtas utan att sådant godkännande vinnes.

3 §.

Vill någon vinna godkännande av överlåtelse i fall, då sådant enligt denna lag är erforderligt, göra därom, med bifogande av överlåtelsehandlingen, ansökning hos Konungens befallningshavande inom tre månader från det överlåtelsen skedde. Försittes den tid eller varder sökt godkännande icke beviljat, vare överlåtelsen ogill.

Över Konungens befallningshavandes beslut i ärende, som nu sagts, må klagan föras i den ordning, som för ekonomimål i allmänhet är stadgad.

Är i enlighet med vad i denna paragraf sagts frågan om överlåtelsens giltighet ännu ej avgjord, skall beträffande lagfart anses möta sådant hinder, som avses i 10 § av förordningen den 16 juni 1875 om lagfart å fång till fast egendom.

4 §.

Förekommer skälig anledning till antagande, att överlåtaren förvärvat fastigheten i huvudsakligt syfte att bereda sig hastig vinst genom avverkning av skog, avyttrande av gröda, fastighetens uppdelning i smärre lotter eller dylikt, må ansökning, som i 3 § sägs, bifallas allenast när med visshet antagas må, att den, å vars förvärv godkännande sökes, komme att väl hävda fastigheten, eller när eljest synnerliga skäl finnas för bifall till ansökningen.

5 §.

Närmare föreskrifter rörande den utredning, som må erfordras för Konungens befallningshavandes prövning i ärende, varom i denna lag stadgas, meddelas av Konungen.

6 §.

Genom denna lag sker ej ändring i vad i lag är stadgat om domstols samtycke såsom villkor för försäljning av fast egendom.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen, enligt därå meddelad uppgift, utkommit i Svensk författningssamling, och gäller till den 1 januari 1924. Den äger tillämpning jämväl i fall, då överlåtaren förvärvat fastigheten före lagens ikraftträdande men icke dessförrinnan sökt lagfart å sitt fång, dock att, därest överlåtarens fång skett före den 1 februari 1918 samt lagfart därå sökes senast å den allmänna rättegångsdag för lagfartsärenden, som infaller näst efter lagens ikraftträdande, eller, om tiden för lagfart då ännu icke var utlupen, inom den tid från fånget, som för lagfart är stadgad, lagen icke skall tillämpas. Har överlåtarens fång ägt rum före den 1 januari 1924 samt överlåtelse av fastigheten eller del därav varit underkastad bestämmelserna i denna lag, skall densamma tillämpas å sådan överlåtelse, ändå att den sker först efter sist nämnda dag.

Bilagå I.

Förslag

till

Lag

**om tillfälliga åtgärder till förekommande av skövling av skog å fastighet
enskild ägo.**

1 §.

Å fastighet i enskild ägo, belägen inom område, där lagen angående vård av enskildes skogar är tillämplig, må avverkning av ungskog ej ske annorledes än genom för beståndets utveckling ändamålsenlig gallring, så framt ej skogsvårdsstyrelsen med hänsyn till skogens tillstånd och beskaffenhet finner skäligt medgiva, att avverkning sker under annan form.

2 §.

Har fastighet, som i 1 § avses, efter den 31 januari 1918 genom köp, skifte eller gåva övergått till annan än föregående ägarens skyldeman i rätt upp- och nedstigande led, syskon eller syskons avkomling, må ej heller annan avverkning av skog än enligt 1 § är medgiven ägarum å fastigheten tillhörande område, därest den strider mot grunderna för god skötsel av beståndet eller marken; dock att vad sålunda stadgats icke skall gälla beträffande avverkning på grund av upplåtelse, som skett före nyssnämnda dag.

Avverkningsrätt, som efter den 31 januari 1918 upplåtits till skog å fastighet, varom ovan skils, skall, ändå att fastigheten icke efter sagda dag överlåtits till annan ägare, vara underkastad den inskränkning, som i första stycket av denna paragraf är stadgad för det fall, varom där är fråga.

3 §.

Vad här ovan stadgas skall ej utgöra hinder för avverkning å område, som är att hänföra till inägor, eller å sådant område i hagsmark, som erfordras till betesmark för fastigheten eller därmed sambrukad fastighet samt på grund av markens beskaffenhet är till betesmark lämplig, ej heller för marks uppodling till trädgård, åker eller äng eller användande till byggnadstomt eller annat likartat ändamål.

4 §.

Sker avverkning i strid mot ovan givna föreskrifter, äger skogsvårdsstyrelsen meddela förbud att å den fastighet, varå avverkningen ägt rum, eller viss del därav utan skogsvårdsstyrelsens tillstånd verkställa avverkning av skog för annat ändamål än fastighetens eller därmed sambrukad fastighets oundgängliga husbehov.

Innan sådant förbud meddelas, skall fastighetens ägare samt, där avverkningen verkställts av annan, jämväl denne beredas tillfälle att yttra sig i ärendet; äge ock skogsvårdsstyrelsen inhämta utlåtande från i lanthushållning sakkunnig person eller nämnd såsom lantbruksingenjör, länsagronom, jordbrukskonsulent eller odlingsnämnd, där sådant av förhållandena påkallas.

Förbud, som nu sagts, skall utan hinder av besvär genast träda i kraft.

5 §.

Den, som icke åtnöjes med skogsvårdsstyrelsens beslut, varigenom förbud mot avverkning meddelats eller sökt tillstånd till avverkning vägrats, äge att däröver hos Konungens befallningshavande anföra besvär. Rätt till klagan över sådant beslut vare ej till viss tid inskränkt.

Påkallar klaganden undersökning på marken eller finner Konungens befallningshavande eljest sådan undersökning vara av nöden, förordne Konungens befallningshavande en skogsstatens tjänsteman att med biträde av två ojävige gode män, vilka av förrättningsmannen utses bland dem, som till ledamöter i ägodelningsrätt eller gode män vid lantmäteriförrättning valde äro, verkställa undersökningen och däröver avgiva redogörelse.

Över Konungens befallningshavandes beslut må klagan hos Konungen föras i vederhörande statsdepartement i den ordning, som för ekonomimål i allmänhet är stadgad.

6 §.

Kostnaden för undersökning, varom i 5 § andra stycket förmäles, skall utgå av medel, som av skogsvårdsstyrelsen förvaltas, men kan genom Konungens befallningshavandes slutliga beslut åläggas klaganden, om han undersökningen påkallat.

7 §.

Sker avverkning i strid mot meddelat förbud, straffes den, som förbudet överträtt, med böter från och med tjugufem till och med femhundra kronor, och skall det avverkade virket, där det ligger kvar inom området för avverkningen eller, om det är bortfört, fortfarande är i avverkarens besittning, tagas i beslag och dömas förbrutet. Undgår dylikt virke beslag, är den, som låtit verkställa avverkningen, skyldig att utgiva ersättning med belopp, motsvarande värdet av samma virke. Har efter avverkningen förbudet blivit genom utslag, som äger laga kraft, upphävt, må icke virke dömas förbrutet eller ersättning utdömas, som här är sagt.

Innefattar avverkning, varom här är fråga, förbrytelse mot allmänna strafflagen, skall vad förut i denna paragraf är stadgat ej vinna tillämpning; dock skall delägare i samfällid skog eller mark, som vid överträdande av avverkningsförbud tillika missbrukat sin rätt i samfällighet, hava förverkat vad å honom belöper av det avverkade virket samt, där hans andel i virket undgår beslag, därför utgiva ersättning efter ty här förut är sagt.

8 §.

Kronobetjante så ock de till skogsvårdsstyrelsens biträde anställda tjänstemän äga lika behörighet att åtala överträdelser av meddelat avverkningsförbud samt att med beslag belägga virke, som skall anses förbrutet.

Varder ej inom trettio dagar, från det beslaget skedde, åtal i laga ordning anställt, vare beslaget förfallet.

9 §.

Virke, som enligt denna lag dömes förbrutet, skall av åklagaren försäljas å offentlig auktion, så kungjord som om auktion å utmätt lös

egendom är stadgat. Begär, innan frågan om virkes förverkande slutligen prövats, virkets ägare, att försäljning skall äga rum, eller finner, på anmälan av åklagare, överexekutor, att fara är för virkets förstörelse eller att kostnaden för dess förvarande skulle bliva större än skäligt är, förordne överexekutor, att virket skall säljas i den ordning nyss sagts; och skall i ty fall virkets ägare, där han är känd och inom riket boende, eller, där han bor utom riket men inom riket har känt ombud, som äger för honom mottaga stämning och avgiva svaromål, ombudet genom åklagarens försorg bevisligen underrättas om auktionen minst åtta dagar innan den hålles. Anmälan av åklagare, varom här ovan sägs, skall vara åtföljd av fullständig, av två trovärdige män styrkt förteckning, utvisande virkets mängd och beskaffenhet.

10 §.

Böter, som enligt denna lag ädömas, ävensom genom försäljning av förbrutet virke uppkommen behållning och enligt 7 § utdömd ersättning för virke, som undgått beslag, fördelas lika mellan skogsvårdskassan i det landstingsområde och skogsaccisfonden i den kommun, där avverkningen ägt rum.

Försäljes i beslag taget virke inuau det dömts förbrutet, skall, till dess frågan härom blivit slutligen avgjord, försäljningssumman ned sättas i riksbanken på sätt särskilt är stadgat; och skall om sådaua medels insättning i bankinrättning gälla vad i 160 § utsökningslagen sägs.

11 §.

Saknas medel till fulla gäldandet av böter, vartill någon enligt denna lag fälles, skall förvandling ske enligt allmänna strafflagen.

12 §.

Genom denna lag sker ej ändring i vad lagen angående vård av enskildes skogar innehåller om åtgärder till återväxtens betryggande, dock att förbud mot avverkning, som där avses, icke skall meddelas i fall, då skogsvårdsstyrelsen meddelat sådant förbud efter ty i 4 § här ovan sägs. Såvitt de i nämnda lag i övrigt meddelade bestämmelser

strida mot föreskrifterna i denna lag, skola samma bestämmelser icke tillämpas.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt dära meddelad uppgift från trycket utkommit i Svensk författningssamling, och gäller till den 1 januari 1924.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd onsdagen den 8 maj 1918.

Närvarande:

Justitieråden GULLSTRAND,
VON SETH,
WEDBERG,
Regeringsrådet PLANTING-GYLLENBÅGA.

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 26 april 1918, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamål inhämtas över upprättade förslag till *lag om inskränkning för viss tid i rätten att överlåta fast egendom* och till *lag om tillfälliga åtgärder till förekommande av skövling av skog å fastighet i enskild ägo*.

Förslagen, som finnas bilagda detta protokoll, föredrogos inför lagrådet av ledamoten å justitiedepartementets lagavdelning docenten Martin Fehr.

Lag om inskränkning för viss tid i rätten att överlåta fast egendom.

1 §.

Lagrådet yttrade:

Av skäl, som de sakkunniga anfört, är det otvivelaktigt ej rådligt att beräkna den ifrågasatta femårsperioden från tiden för överlåtarens fång. Men att, såsom i förslaget skett, taga lagfartens beviljande till

utgångspunkt torde å andra sidan vara att gå längre än som betingas av de syften man vill ernå. Dessa torde vinnas redan om femårsperiodens början framflyttas från dagen för fånget till dagen för lagfartsansökningen. Enligt promulgationsstadgandet skall ju ock lagens tillämpning vara utesluten i varje fall, där lagfart blivit sökt före lagens ikraftträdande, oavsett huruvida lagfarten dessförinnan även beviljats.

2 §.

Justitierådet *von Seth* anförde:

Stadgandet i förevarande paragraf synes skola komma att verka hinderligt för utövningen av den lösningsrätt, som enligt den i propositionen nr 172 till innevarande riksdag föreslagna lagen om rätt i vissa fall för nyttjanderättshavare att inlösa under nyttjanderätt upplåtet område avses skola tillerkännas vissa nyttjanderättshavare, åtminstone såtillvida som genom detsamma godvilliga uppgörelser om lösningsrättens tillämpning skulle komma att väsentligen försvåras. Blir nämnda förslag upphöjt till lag, synes ett undantag från paragrafens stadgande erfordras för sådana fall, då del av en fastighet avhändes till någon, som enligt nämnda lag är berättigad till inlösen av samma del.

Lag om tillfälliga åtgärder till förekommande av skövling av skog å fastighet i enskild ägo.

Justitierådet *von Seth* yttrade beträffande

2 §.

Därigenom, att stadgandet i paragrafens andra stycke gjorts tillämpligt även ifråga om upplåtelser av avverkningsrätt, som skett före lagens trädande i kraft, kunna förvecklingar uppstå mellan förvärvaren av en avverkningsrätt och jordägaren, vilka icke torde böra lämnas alldeles obeaktade av lagstiftningen. Avverkningsrättsinnehavaren kan ju hava utfäst en betalning, som vida överstiger värdet av vad han efter lagens trädande i tillämpning kan tillgodogöra sig på grund av upplåtelsen, och det är skäligen osäkert, särskilt om han redan erlagt den betingade betalningen, att han kan få denna reducerad till vad som svarar mot den valuta han kan erhålla. Jag kan i detta hänseende hänvisa till ett rättsfall från ett det nu ifrågavarande nära liggande rättsområde,

nämligen det fall, som finnes refererat i Nytt Juridiskt Arkiv årgång 1913 avdelning I sidd. 397 o. f. f. Skall ifrågavarande stadgande göras tillämpligt även på äldre avtal, synes därmed böra förbindas en bestämmelse om rätt för den, som förvärvat avverkningsrätten, att få det utfästa vederlaget skäligen jämkat med hänsyn till de förändrade förhållandena efter prövning av domstolen eller måhända för enkelhetens skull av skiljemän.

7 §.

Bestämmelsen i andra stycket att, om avverkning, varom i paragrafen är fråga, innefattar förbrytelse mot allmänna strafflagen, vad förut i paragrafen är stadgat icke skall vinna tillämpning, överensstämmer visserligen med stadganden i såväl 7 § andra stycket av lagen den 24 juli 1903 angående vård av enskildes skogar som åtskilliga andra den enskilda skogshushållningen berörande lagar. På sätt lagrådet anmärkte ifråga om en liknande bestämmelse, som fanns intagen i 13 kap. 15 § av det förslag till vattenlag, som under nästlidet och början av innevarande år var föremål för lagrådets granskning, kan emellertid ett dylikt stadgande medföra vissa icke önsvärda konsekvenser ifråga om åtalsrätten. Sålunda skulle t. ex. en avverkningsrättsinnehavare genom att i samförstånd med jordägaren överskrida sin avverkningsrätt kunna undandraga sig varje ansvar för brytande av avverkningsförbudet. Den i vattenlagsförslaget intagna bestämmelsen har också vid förslaget överarbetande uteslutits, och det synes vara skäl, att detsamma finge äga rum beträffande det nu ifrågavarande stadgandet. Iakttages detta, böra bestämmelserna i sista ledet av stycket inarbetas i första stycket, om de överhuvudtaget anses böra bibehållas. Det kan emellertid ifrågasättas, om icke även de böra få utgå med hänsyn till de möjligheter, som genom dem öppnas att kringgå ett avverkningsförbud. Erinras må att, även om allt det å ett samfällt område i strid mot meddelat avverkningsförbud avverkade virket dömes förbrutet, de delägare, som icke deltagit i avverkningen eller varit i samförstånd om densamma, ju icke böra bliva lidande därpå, då de givetvis det oaktat kunna fordra fullt skadestånd av avverkaren.

Lagrådets övriga ledamöter lämnade förslaget utan anmärkning.

Ur protokollet:

Erik Ölander.

*Utdrag av protokollt över justitiedepartementsärenden, hållet inför
Hans Maj:ts Konungen i statsrådet å Stockholms slott
tisdagen den 14 maj 1918.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLMER,
Statsråden: PETERSSON,
SCHOTTE,
PETRÉN,
NILSSON,
LÖFGREN,
friherre PALMSTIERNA,
RYDÉN,
UNDÉN,
THORSSON.

Chefen för justitiedepartementet statsrådet Löfgren anmälde, efter gemensam beredning med chefen för jordbruksdepartementet, lagrådets den 8 innevarande månad avgivna utlåtande över det den 26 april 1918 till lagrådet remitterade förslaget till *lag om inskränkning för viss tid i rätten att överlåta fast egendom och till lag om tillfälliga åtgärder till förekommande av skövling av skog å fastighet i enskild ägo.*

Föredraganden redogjorde för utlåtandets innehåll samt förmälde, att han med anledning av den av lagrådet framställda anmärkningen underkastat 1 § i förstnämnda lag den av lagrådet anvisade förändring samt i övrigt låtit i förslagen företaga vissa jämkningar av formell natur. Därefter anförde föredragande departementschefen:

»De inom justitiedepartementet, jämlikt nådigt bemyndigande den 1 mars 1918, tillkallade sakkunnige för beredning av ärende angående

provisorisk lagstiftning till stävjande av spekulation i handel med jordbruksegendom ävensom för utredning av de närliggande frågor, som vid nämnda lagstiftningsarbete kunde uppkomma, hava numera ytterligare avlämnat förslag till kungörelse om fastighetshandel och fastighetsagentur, vilket torde få såsom bilaga fogas till detta protokoll. Det är min avsikt att efter vederbörande myndigheters hörande taga under slutligt övervägande, huruvida hos Eders Maj:t hemställan bör göras om utfärdande av en kungörelse i anslutning till detta de sakkunnigas förslag.

Redan nu anser jag mig emellertid böra hemställa, att de båda här anmälda lagförslagen i sitt inom justitiedepartementet omarbetade skick måtte jämlikt § 87 regeringsformen föreläggas riksdagen till antagande. Visserligen är redan den tid nära förestående, då riksdagens ordinarie arbete bör vara avslutat, men de stora faror, som ett oförhindrat fortsättande under ännu ett år av jordspekulationen och skogsskövlingen skulle innebära för vårt land, torde säkerligen av riksdagen finnas vara ett tvingande skäl att medverka därtill, att redan nu ett allvarligt försök göres att hämma de i angivna hänseende rådande missförhållanden, och detta så mycket hellre, som även inom riksdagen, enligt vad jag erfarit, ett starkt intresse yppats för lagstiftningsåtgärder av sådan art, som här ifrågasatts. Tillika må erinras, att de båda lagförslagen synas äga betydelse även i ett annat än av dem direkt berört hänseende, nämligen såsom ett medel att i viss utsträckning motarbeta det bulvansystem, som för närvarande synes hota att i betydande utsträckning omintetgöra verkningarna av de till kontroll över bolags och utlänningars förvärv av fast egendom givna lagbestämmelser.»

Efter att hava uppläst de båda inom justitiedepartementet omarbetade lagförslagen hemställde föredraganden, att desamma, på sätt angivits, måtte föreläggas riksdagen till antagande.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle till riksdagen avlätas proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Harry Guldberg.

Bilaga.

Förslag
till
Kungörelse
om fastighetshandlande och fastighetsagenter.

1 §.

Ej må någon yrkesmässigt idka handel med fast egendom eller förmedla överlåtelse av sådan egendom med mindre han om rörelsen gjort anmälan på sätt nedan stadgas samt han är behörig att idka näring, med vars utövande följer skyldighet att föra handelsböcker.

Anmälan enligt 8 § i lagen angående handelsregister, firma och prokura skall, ändå att rörelse, som anmälningen avser, därvid uppgivits vara av beskaffenhet, som i första stycket av denna paragraf sagts, icke medföra befrielse från anmälningsskyldighet, som där föreskrives.

2 §.

Anmälan om rörelse, som i 1 § första stycket avses, skall ske skriftligen och vara åtföljd av de intyg, varmed den anmälände vill styrka sin behörighet att driva rörelsen.

Sådan anmälan göres hos Konungens befallningshavande i det län, där den anmälände är mantalsskriven, eller, om han är mantalsskriven i Stockholm, hos överståthållarämbetet.

Vid flyttning från ett län till ett annat eller från landsorten till Stockholm eller omvänt skall ny anmälan göras hos vederbörande myndighet i den ort, dit flyttningen skett, ävensom angående flyttningen ske anmälan hos den myndighet, hos vilken anmälan senast varit gjord. Upphör rörelsen, varde det anmält hos myndighet, som sist sagts.

3 §.

Fastighetshandlande eller fastighetsagent skall i register, upprättat i enlighet med härvid fogat formulär, noga anteckna alla de överlåtelser

av fast egendom genom köp, skifte eller gåva, i vilka han tagit del såsom kontrahent eller ombud för kontrahent å endera sidan eller vid vilka han medverkat såsom förmedlare eller eljest på sådant sätt att han för sin medverkan uppburit eller må kunna fordra gottgörelse.

Vad sålunda stadgats i avseende å överlåtelse av fast egendom skall ock gälla i fråga om överlåtelse av tomträtt och rättighet att bearbeta mineralfyndighet samt om upplåtelse eller överlåtelse av rättighet att avverka skog eller att taga ler, grus, sten eller annat, som icke är att hänföra till fastighets vanliga avkastning.

Är i ärende, som införes i registret, kontrahent å någondera sidan utländsk medborgare, varde det särskilt anmärkt.

4 §.

Idkare av rörelse, varom i denna kungörelse stadgas, var skyldig att inom en vecka efter varje kvartals utgång till den myndighet, hos vilken rörelsen är anmäld, insända fullständig avskrift av det i 3 § omnämnda register i vad angår allt, som under det föregående kvartalet införts i registret; skolande denna avskrift, där under kvartalet något införts i registret rörande ärende, som intagits i avskrift för tidigare kvartal, upptaga allt vad om ärendet finnes i registret antecknat.

Avskrift, som nu sagts, skall lämnas i två exemplar, dock att beträffande egendom inom särskilda åklagares tjänstgöringsområden i stället för det ena exemplaret skall lämnas utdrag av avskriften för varje sådant område.

Avskrift eller utdrag, varom ovan stadgats, skall av rörelsens idkare till riktigheten vitsordas.

Har under något kvartal icke förekommit ärende av beskaffenhet att böra anmärkas i registret, varde anmälan därom gjord i den ordning, som för insändande av avskrift av registret är föreskriven.

5 §.

Det ena exemplaret av avskriften av registret eller insänt utdrag av sådan avskrift skall av vederbörande myndighet översändas till åklagaren i den ort, där fastighet, som beröres av i avskriften eller utdraget upptagen överlåtelse eller upplåtelse, är belägen.

Myndighet, hos vilken rörelse av ovannämnda beskaffenhet är anmäld läte ock genom polismyndigheten i den ort, där rörelsens idkare är mantalsskriven, jämföra de insända avskrifterna med registret och i övrigt granska detsamma. Sådan granskning skall ske minst en gång varje kalenderår.

6 §.

Vad i denna kungörelse sägs i avseende å mantalskrivningsort skall för det fall, att yrkessmäsigg fastighetshandel eller fastighetsagentur bedrivs av aktiebolag eller förening, gälla om ort, där styrelsen har sitt säte.

7 §.

Över anmälningar jämlikt denna kungörelse skall hos överståthällarämbetet och Konungens befallningshavande föras särskild förteckning, jämväl utvisande tiden, då avskrifter och utdrag, som avses i 4 §, inkommit till myndigheten, och då granskning av register ägt rum efter vad i 5 § sägs.

8 §.

Utövar någon utan föregående anmälan yrkesmässigt handel med fast egendom eller förmedling av överlåtelse av sådan egendom eller asidosätter fastighetshandlande eller fastighetsagent eljest vad enligt denna kungörelse åligger honom, böte från och med tio till och med tvåhundra kronor; har han i register, avskrift därav eller utdrag av sådan avskrift uppsåtligen vare sig infört oriktig uppgift eller uteslütit uppgift, som bort i sådan handling införas, må böterna sättas till högst femhundra kronor, där ej straff å förseelsen bör följa efter allmän lag. Den, vilken gjort sig skyldig till förseelse, som sist sagts, må, där förseelsen prövas vara av svårare beskaffenhet, tillika förklaras förlustig rätten att fortsätta verksamheten.

9 §.

Förseelse, som i 8 § är med ansvar belagd, skall åtalas hos polisdomstol i den ort, där den felande är mantalsskriven, om sådan domstol är där inrättad, men eljest vid poliskammare eller, om poliskammare icke finnes, vid allmän domstol; och gälle om klagan över domstols eller poliskammares beslut i dessa mål vad i allmänhet är angående besvär i brottmål stadgat.

Böter, som ådömas enligt 8 § tillfalla kronan. Saknas tillgång till böternas fulla gäldande, förvandlas de enligt allmänna strafflagen.

Denna kungörelse träder i kraft den .....
Den, som vid sagda tid utövar rörelse av beskaffenhet, som i kungörelsen avses, skall inom en månad därefter, så framt han vill fortsätta rörelsen, i den ordning kungörelsen stadgar anmäla sig till utövande av sådan verksamhet och vare han från och med den dag, då dylik anmälan skett, underkastad vad kungörelsen i övrigt innehåller.